

Sant Martí d'Albars

Sant Martí d'Albars

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal
Emplaçament: A 600 metres per pista asfaltada a llevant de la carretera BV-4342, punt quilomètric 5'000

Coordenades:

Latitud: 42.02828
Longitud: 2.0736
UTM Est (X): 423311
UTM Nord (Y): 4653331

Classificació

Número de fitxa: 08225 - 19
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle: XVIII
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Tot i que algunes cases s'han ampliat, renovat, o modificat, la majoria conserven l'estructura original.
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: Propietaris diversos

Fitxes associades:

[Església de Sant Martí d'Albars](#)

[La Torre del Baró](#)

Autoria de la fitxa: Jordi Compte i Marta Homs

Data de registre de la fitxa: dv., 22/09/2006 - 02:00

fitxa:

Descripció

El nucli de Sant Martí d'Albars és el més meridional dels tres nuclis que formen el municipi de Sant Martí d'Albars. Està situat a uns 800 metres a l'est del nucli de Beulaigua, prop de la riera Gavarresa.

És el nucli històric més antic on es bastia la primitiva església documentada l'any 905 en l'acta de consagració de l'església de Santa Maria de Lluçà. Actualment, està format per l'església parroquial actual d'estil barroc- neoclàssic, la rectoria, la Torre del Baró, cal Vilardell i cal Petit, totes elles descrites en una fitxa individual.

Al nucli també hi ha tres cases més:

Cal Sallés, una petita casa situada al nord de la rectoria formada per planta baixa i un pis, construïda amb maçoneria de pedra irregular amb carreus treballats a les cantonades, i amb teulada de doble vessant d'aigües a la façana lateral. Presenta un cobert d'una sola vessant adossat a la dreta, sustentat per pilars de maó. La façana principal presenta un gran portal de moderna obertura que conserva sols un brancal de pedra treballada. A la seva dreta s'hi obre una finestra reformada amb coronament ondulat de maó pla. Al primer pis hi ha dues finestres emmarcades amb maó.

Cal Baciver (que havia estat una botiga, l'última que va funcionar a Sant Martí d'Albars) i cal Campaner, dues cases adossades situades a l'entrada del nucli formades per planta baixa, un pis i golfes amb murs de càrrega de maçoneria de pedra amb algunes parts arrebossades i amb reformes d'obra. Destaquen a la planta baixa, els dos portals, actualment situats sota una ampliació d'obra ocupada per galeries. El de l'esquerra, que correspon a cal Campaner, està emmarcat amb brancals de maó i llinda de pedra treballada. El de la dreta, que correspon a cal Baciver, està emmarcat amb pedra bisellada i té la data incompleta de "- - 66" inscrita a la llinda. A la resta de les façanes destaquen diverses obertures emmarcades amb pedra treballada, moltes de les quals amb monòlits i algunes amb ampit de pedra.

A uns metres de cal Campaner i cal Baciver s'hi ubiquen les antigues escoles de Sant Martí, un edifici modern que actualment s'està condicionant com a local públic.

Prop del nucli hi passava l'antic camí ral que provenia d'Olost, travessava la Gavarresa pel pont Medieval i es dirigia a l'oest passant pel nord del nucli de Beulaigua, on s'hi troba un tram ascendent del camí empedrat.

Observacions:

Actualment sols hi ha una família que resideixi habitualment al nucli.

Història

Tradicionalment, el topònim reflectit al llarg de la documentació s'alterna entre dues formes: Sant Martí del Bas i Sant Martí d'Albars. A la documentació antiga, però, apareix sempre la forma de "Albas" (905), "Albares" (988) o "Alabars" (1067), tot i que fins a mitjans del segle XI coexistí amb un altre nom, "Medians", que significaria terreny intermedi entre dues aigües, doncs Sant Martí d'Albars es troba situat entre la riera Gavarresa i la riera Lluçanès. No serà fins al segle XVII que es trobarà la variació de Sant "Martí del Bas", com a forma deformada de l'original.

El nucli existeix ja al segle X amb l'emplaçament de l'església de Sant Martí d'Albars documentada l'any 905 en l'acta de consagració de l'església de Santa Maria de Lluçà, en la qual el bisbe de Vic vinculà a l'església consagrada diverses esglésies, entre les quals es troba la de "Sancti Martini de Medians sive de Albars et suo sacerdote". La configuració del nucli actual, però, correspon a l'època de gran creixement demogràfic que es produeix tant a nivell de Catalunya i també al Lluçanès al segle XVIII. Així ho indiquen també les llandes de les cases del nucli i properes que porten inscrites les dates corresponents a aquest segle (1725, 1744, 17 - -, etc.)

Bibliografia

ALCOVER/MOLL, Diccionari català, valencià, balear, 1975-1979

MASRAMON, R. El Lluçanès Central. Història de la baronia de Lluçà. Ajuntament de Prats de Lluçanès, 1990

